

Kazdová Jiřina: Začlenění ukrajinských žáků na druhém stupni základní školy. Diplomová práce. – posudek oponenta

Autorka věnovala svou diplomovou práci výzkumu na škole, ve které působí (s. 9). Zaujala ji problematika začleňování ukrajinských žáků do školního prostředí (synonymně „integrace“ či „adaptace“ – viz např. Závěr); problematika aktuálně významná v souvislosti s válkou na Ukrajině. Uvažovat chtěla též o „proměnných“ (synonymně „faktorech“ – viz např. s. 64), které začleňování ovlivňují: „Cílem této práce je provést hloubkovou analýzu procesu začleňování ukrajinských žáků nejen ve školním prostředí, ale nahlédnout i do dalších oblastí jejich života. A zjistit, které proměnné by mohly výsledný efekt začleňování ovlivňovat.“ (s. 32)

Ke spolupráci získala 3 žákyně a 3 žáky druhého stupně; a 6 učitelek a ředitelku (s. 35). Jako metodu sběru dat použila polostrukturované rozhovory (viz kapitola 5.3 Metodologie výzkumu).

Ocenit lze dvoustupňové zpracování dat od žáků. Za první formou kazuistik jednotlivých žáků. Za druhé formou kapitoly „7 Výsledné analýzy k procesu začleňování – žáci“: s propracovanou strukturou 4 „kategorií“ (škola a začleňování do kolektivu; rodina a volný čas; spolupráce rodiny a školy; perspektivní orientace) a vždy 3 pozitivních a 3 negativních faktorů pro každou kategorii (s. 64). Ocenit lze triangulaci žakovské perspektivy perspektivou ředitelky (8.1 Analýza za rozhovor s vedením školy) a perspektivou učitelek (8.2 Analýza rozhovoru s vyučujícími). Ocenit lze snahu o propojení poznatků z obou zmíněných perspektiv a jejich asociaci s odbornou literaturou (viz 9 Diskuse výsledků). Konečně, ocenit lze i formulaci kapitoly 10 Doporučení, které chce autorka předložit vedení školy (s. 95-96).

Vzhledem k tomu, že se autorka rozhodla „začlenění do školního prostředí“ chápat „v širších souvislostech“:

„Zmíněné studie dochází k závěru, že má-li dítě-cizinec špatné školní výsledky, není začleněno do majoritního prostředí, stává se tím pádem problematickým a naopak má-li dobré výsledky, začleněno je. Tyto interpretace jsou však poněkud zjednodušené. Tato práce se přiklání ke stanoviskům výše zmíněné autorky a chápe proces začleňování v širších souvislostech. Je třeba zahrnout také další proměnné, které se do procesu začleňování promítají, a to například politické, sociální, kulturní, afektivní a kognitivní faktory.“ (s. 15)

– bylo by prima, kdyby autorka v rámci obhajoby mohla stručně charakterizovat „úspěšně začleněného ukrajinského žáka“. Není totiž zcela jasné, zda a jak rozlišuje mezi parametry ne/úspěšného začlenění=integrace=adaptace a faktory – když např. v rámci pozitivních faktorů perspektivní orientace vyčleňuje „úspěšnou adaptaci“.

Zajímalo by mne rovněž, jak autorka chápe problematiku poměru mezi do školního prostředí ne/úspěšně začleněnými žáky ukrajinskými a českými. I při zjednodušeném pojetí, které se orientuje dle školních výsledků, resp. klasifikace, lze přece uvažovat o tom, že existují Češi „čtyřkaři“, které konkrétní školy také nijak zvlášť neřeší.

Po formální stránce lze ocenit Přílohy. A trochu politovat zbytečné citace z druhé ruky (typu „Pierce in Kostecká et al., 2019“ – k otevření dané publikace on-line jsem musel kliknout asi jen 6x).

V souhrnu soudím, že autorka splnila požadavky kladené na diplomovou práci a že její práci mohu doporučit k obhajobě.